

Heden, de *twaalfste* april tweeduizendvier, ten verzoeken van Mr Johannes Willem **Westenberg**, wonende te 's-Gravenhage, te dezer zake aldaar domicilie kiezend aan het Koningin Julianaplein no. 30, ten kantore van de advocaat Mr H.J.M. Boukema (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn; gebouw Babylon, 5^e verdieping), alsmede te Rotterdam aan het Weena no. 750, ten kantore van de procureur Mr B.J.R. van Tongeren, die door mijn requirant als zodanig wordt gesteld om in na te melden geding op te treden;

heb ik,

Heb ik, Jan Sebastiaan Evers, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder ten kantore van Melchert Cornelis Groot, gerechtsdeurwaarder te Amsterdam en aldaar kantoorhoudende aan de Maassluisstraat 258,

gedagvaard:

1. Mr Hugo Johannes **Smit**, wonende te Rotterdam en aldaar kantoorhoudende bij de maatschap Simmons & Simmons Trenité aan het Weena no. 666, mitsdien aan dat adres mijn exploit doende, sprekend met en afschrift dezes latend aan: *eer.*
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **Memory Productions Publications B.V.**, gevestigd te Amsterdam en aldaar kantoorhoudend aan de Keizersgracht no. 424, mitsdien aan dat adres mijn exploit doende, sprekend met en afschrift dezes latend aan:
Mr. M. Ouwenel,
aldaar werkzaam;
voormeld adres in gesloten envelop met daarop de vermelding als wettelijk voorgeschreven, omdat ik aldaar niemand aantrof aan wie rechtsgeldig afschrift kon worden gelaten: *kes.*
3. Mischa **Kat**, wonende te Rotterdam aan de Mathenesserlaan no. 448A, mitsdien aan dat adres mijn exploit doende, sprekend met en afschrift dezes latend aan: *eer.*

om:

op woensdag de twaalfde mei tweeduizendvier des voormiddags te 10.00 uur, niet in persoon maar vertegenwoordigd door een procureur, te verschijnen op de zitting van de rechtbank te Rotterdam aan het Wilhelminaplein no. 100;

aangezegd:

1. dat, indien voornoemde gedaagden niet allen uiterlijk op de genoemde zitting bij procureur verschijnen, de rechtbank tegen de niet verschenen gedaagde verstek zal verlenen en de hierna te formuleren vordering zal toewijzen, tenzij de voor de dagvaarding voorgeschreven termijnen en formaliteiten niet in acht zijn genomen, resp. de vordering haar onrechtmatig of ongegrond voorkomt. Indien slechts één of meer gedaagden in het geding verschijnt, resp. verschijnen, maar niet alle gedaagden in het geding verschijnen, dan verleent de rechtbank verstek ten aanzien van de niet verschenen gedaagde(n) indien en voorzover de voorgeschreven formaliteiten in acht zijn genomen, en wordt doorgeprocedeerd tussen eiser en de verschenen gedaagde(n). Tussen alle partijen zal één vonnis worden gewezen, dat als vonnis op tegenspraak zal worden beschouwd;
2. dat eiser de gedaagden peremptoir stelt voor het indienen van de conclusie van antwoord met een termijn van uiterlijk zes weken na het aanbrengen van de dagvaarding tegen de zitting van 12 mei 2004, dus tegen de rol van 23 juni 2004, en eiser nu reeds voor alsdan aanzegt bij het niet indienen van de conclusie van antwoord daarvan akte te vragen;

teneinde:

op onderstaande feiten en gronden te horen eisen:

Feiten

1. Micha Kat is journalist. Hij heeft een boek geschreven dat Memory Productions Publications in 2004 heeft uitgegeven onder de titel *Topadvocatuur. In de keuken van de civiele rechtspraak*.

Dit boek bevat een weergave van gesprekken met negen advocaten. Op p. 73-90 staat het relaas van Mr H.J. Smit over zijn behandeling van procedures in verband met grond bij de Luchthaven Schiphol. (**Prod. 1**) Mr Smit wordt geciteerd op o.m. pp. 89 en 90:

"Tenslotte: hoe is het mogelijk dat zowel Rechtbank, Hof als Hoge Raad het ongekend onrechtmatig handelen van Coopers ongemoeid hebben gelaten en de schadeclaim hebben afgewezen? Had Smit hier niet meer uit moeten of kunnen halen? Hij zoekt naar een verklaring: 'Het lijkt wel of onze rechterlijke macht mentaal niet is toegerust om te oordelen over dit soort financiële megabelangen. Bij rechter (sic) heerst een enorme vrees voor "Amerikaanse toestanden". Op zichzelf is dat best een goede grondhouding; zelf ben ik ook geen voorstander van extreem hoge schadevergoedingen. Maar soms, zoals in het geval van Chipshol, een bedrijf dat nota bene bewust bijna kapot is gemaakt door de eigen accountant kan inderdaad schade optreden van honderden miljoenen. En dat (sic) moet een rechter niet bang zijn om doortastend op te treden en het recht toe te passen. Maar bij grote claims leert de ervaring dat Nederlandse rechters nerveus worden. Er gaan opeens gekke dingen gebeuren, zoals rechters die uitvoering (sic) met advocaten gaan bellen over de zaak. In de Chipshol-zaak (sic) is dat ook gebeurd met mr. Westenberg van de Haagse Rechtbank. Nederland lijkt wel te klein voor grote claims. Iedereen kent elkaar. Laten we dat een variant noemen van ons poldermodel."

2. Mr Westenberg is vice-president van de Rechtbank 's-Gravenhage. Hij heeft pleidooien in een Chipshol-zaak voorgezeten en heeft nadien in de zaak gecompareerd. Verder is te zijnen overstaan in een parallelle zaak een kort geding gevoerd.
3. Mr Westenberg heeft nimmer met advocaten gebeld in verband met de voormelde procedures. Eventueel telefonisch contact zijdens de griffie van de rechtbank betrof overleg aangaande (verhinder)data.
- T 4. De geciteerde aantijging over Mr Westenberg trekt diens onpartijdigheid en onafhankelijkheid als rechter in twijfel, doordat Mr Smit in strijd met de waarheid suggereert dat Mr Westenberg onderonsjes met advocaten zou hebben in zaken waar hij als rechter bij betrokken is.
- L 5. De bestreden publicatie levert een aantasting op van de eer en goede naam van Mr Westenberg.
6. Micha Kat, noch de uitgever, heeft het beginsel van hoor en wederhoor toegepast. Zouden zij die moeite ten aanzien van Mr Westenberg hebben genomen, en aldus

hebben gehandeld volgens de *ethics of journalism* die het EHRM verlangt, dan zouden zij hebben vernomen dat de aantijgingen feitelijke grondslag missen.

Argumenten

7. De bestreden aantijgingen zijn naar formulering en strekking onjuist. Aan een Nederlandse rechter wordt op goede gronden de eis gesteld dat hij onpartijdig, onafhankelijk en bekwaam is. De aantijgingen en suggesties van Mr Smit, opgeschreven en gepubliceerd door Micha Kat, in een door Memory Productions Publications B.V. uitgegeven boek, zijn geschikt schade toe te brengen aan Mr Westenberg door aantasting van zijn reputatie.

De onderwerpelijke publicatie is jegens Mr Westenberg onrechtmatig te achten. Hij heeft recht en rechtens te respecteren belang bij toewijzing van de vordering. Deze vordering is functioneel en proportioneel, en voldoet aan de maatstaven die de op art. 10 EVRM gebaseerde rechtspraak stelt.

Bewijsmiddelen en getuigen

8. Volgens de rechtspraak is er geen rangorde in grondrechten.¹ Consequentie hiervan is dat de uitoefening van het ene grondrecht (i.c. de vrijheid van meningsuiting) op zichzelf geen rechtvaardiging is voor de inbreuk op eens anders grondrecht (i.c. de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waarvan het recht op bescherming van eer en goede naam een onderdeel is.)² Zodanige inbreuk is volgens de Hoge Raad in beginsel onrechtmatig, behoudens een rechtvaardiging.³ De advocaat die, handelend in strijd met zijn advocateneed die hem verbindt tot respect jegens rechterlijke autoriteiten, een rechter partijdigheid, alsmede gebrek aan onafhankelijkheid, resp. bekwaamheid, in door die rechter behandelde zaken verwijt, maakt inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van die rechter, resp. diens eer en goede naam. Zodanige advocaat heeft voor de rechtvaardigingsgrond de stelplicht, resp. draagt er de bewijslast en het bewijsrisico voor.

De journalist die, en het medium dat, inbreuk maakt op eens anders persoonlijke levenssfeer, heeft voor de rechtvaardiging van die inbreuk de stelplicht, resp. draagt er de bewijslast en het bewijsrisico voor.

¹ Vgl. HR 6 januari 1995, NJ 1995, 422, m.n. EJD.

² Vgl. de noot van CJHB onder HR 8 maart 1985, NJ 1986, 437.

³ HR 31 mei 2002, RvdW 2002, 93, verwijzend naar HR 9 januari 1987, NJ 1987, 928.

Aangezien de gedaagden een inbreuk maken op de persoonlijke levenssfeer van Mr Westenberg, resp. diens eer en goede naam, levert de publicatie van de uitlatingen in het boek *Topadvocaten* jegens Mr Westenberg een onrechtmatige daad op. Het zijn derhalve de gedaagden die de bewijslast dragen voor de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.

In het onverhoopte geval uw rechtbank Mr Westenberg met het bewijs zou belasten dat hij niet heeft gebeld met de advocaten in de door hem behandelde Chipshol-zaken, dan kan Mr Westenberg die advocaten als getuige oproepen. Ten aanzien van zodanige bewijslastverdeling reserveert Mr Westenberg al zijn rechten.

Standpunt gedaagden

9. Namens Mr Westenberg zijn de drie gedaagden bij brief van 2 april 2003 uitgenodigd met een termijn van tien dagen aan te geven op grond waarvan zij menen een rechtvaardiging voor de onderwerpelijke aantijging te hebben. (**Prod. 2**) Binnen deze termijn hebben gedaagden geen inhoudelijke reactie gegeven.

mitsdien:

vordert eiser dat de rechtbank bij vonnis, voorzoveel mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

- i. verklaart voor recht dat de aantijging van Mr H.J. Smit, advocaat te Rotterdam, gepubliceerd door Micha Kat in het boek *Topadvocaten*, en uitgegeven door Memory Productions Publications B.V., met de strekking dat Mr J.W. Westenberg niet onafhankelijk, niet onpartijdig, resp. niet bekwaam is, onrechtmatig jegens Mr Westenberg is.
- ii. de gedaagden te veroordelen tot het vergoeden van schade, op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;
- iii. de gedaagden hoofdelijk te veroordelen in de kosten van het geding.

De kosten dezes zijn voor mij deurwaarder, € 83,70

**incl. verhoging
ex art 10 Btag**

deurwaarder

behandeld door mr H.J.M. Boukema
correspondentie postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon 070-5153900
fax 070-5153301
e-mail hjm.boukema@prdf.nl
zaaknummer 10007941

Productie 1

Prod. 1

IV

LITIGATION/AANSPRAKELIJKHEID

Hugo Smit
Simmons & Simmons Trenité, Rotterdam

Zaak: Chipshol/Coopers & Lybrand
Looptijd: 1993-2001

De accountant en de grond rond Schiphol

Vader en zoon Poot hadden een droom. Rond Schiphol zou een hypermodern bedrijvenpark moeten verrijzen. Maar de grond steeg zo snel in waarde, dat tal van kapers op de kust geen boodschap hadden aan verheven vergezichten en liever snel wilden *cashen*. Het resultaat: 55 juridische procedures en ontluisterende rol voor Coopers & Lybrand (thans PricewaterhouseCoopers)

Op 23 mei 1993, een zondagavond, stond advocaat Hugo Smit (toen nog van Schaap & Partners, Rotterdam) op de manege in het Kralingse Bos zijn paard af te zadelen toen hij werd gebeld door een goede bekende, Jimmy ('Jimbo') Janssen van Raay in diens hoedanigheid van commissaris van Chipshol Forward NV. Janssen van Raay: "Hugo, we stevenen af op een gigantische confrontatie met Coopers & Lybrand. Het heeft te maken met de al een jaar voortwoekerende oorlog tussen onze aandeelhouders." Smit, een ervaren *litigator* met een groot netwerk, wist direct waar de zaak over ging, want er was al het een en ander over gepubliceerd: het spijkerharde spelletje landjepik om de macht over de grond rond Schiphol tussen Chipsol Holding van vader en zoon Poot en het 'satellietbedrijf' Landinvest waar aan de touwtjes werd getrokken door de

'financiële wonderdokter' Harry van Andel, zoon van een oud president-commissaris van de NMB, Joel Wyler, een steenrijke *dealmaker* en netwerker uit Wassenaar en de bank Mees Pierson. Chipsol Holding (51%) en Landinvest (49%) deelden het eigendom van ontwikkelingsmaatschappij Chipshol Forward NV, de ontwikkelingsmaatschappij die de grond exploiteerde. Smit: "Dat telefoontje maakte bij mij goede herinneringen los, want ik kende Harry van Andel, *Harry Handel* voor intimi, uit tal van eerdere procedures die ik een paar jaar daarvoor tegen hem had gevoerd en die ik allemaal had gewonnen. Hij ging steeds te werk volgens dezelfde strategie, vaak samen met zijn broer J. J. met wie hij een firma had: als koekoeksjongen nestelden ze zich in een familievennootschap om daarna de macht te grijpen en zichzelf te bevoordelen. Zo'n 'koekoek' komt binnen als 'adviseur' en zegt dan dingen als: brengt u de aandelen onder in een Stichting Administratiekantoor. Vervolgens nemen ze zelf zitting in het bestuur van die stichting en verkopen aandelen aan stro-BV's van henzelf. Ze werken zich altijd naar binnen via het informele circuit: borrels, feestjes en recepties. Hiervoor probeerden ze dit bij Endra, een fabriek van verpakkingsmachines, maar in 12 procedures heb ik ze kunnen *kaltstellen* en hun poging om de familie Lensveld bij de verkoop van Endra te benadelen voor 3,5 miljoen kunnen verijdelen. Dat ik ze nu weer zou tegenkomen kwam mijn humeur die zondagavond zeker ten goede."

Chipshol Forward had toen de strijd uitbrak bijna 600 hectare grond in bezit. Het is waarschijnlijk de beste investering geweest uit de Nederlandse financiële geschiedenis. Vanaf het midden van de jaren tachtig boden de Poten de boeren rond Schiphol het dubbele (12 tot 15 gulden per vierkante meter) van de toen vigerende prijs. In 1993

kostte een vierkante meter al 500 gulden en nu 1500 gulden. De affaire-Chipshol zou nu dus gaan om een geldelijk belang van 9 miljard gulden. Maar de Poten droomden niet van geld, maar van een hypermodern of liever futuristisch bedrijvenpark dat de aandacht zou trekken van bedrijven en planologen vanuit de hele wereld. Vader Jan Poot, socioloog en cultureel antropoloog, dacht aan een geavanceerd transportsysteem, Taxi 2000, dat auto's overbodig zou maken. Hij dacht aan de komst van de leidende *high tech industries* die zouden afkomen op de nabijheid van het vliegveld en aan groen, heel veel groen tussen de kantoren. De naam Chipshol verwees naar de combinatie van IT-bedrijven die *chips* gebruiken en maken en de luchthaven *Schiphol*. Zijn grote voorbeeld hierbij was de stad Atlanta in de VS: qua grootte slechts de 103^e stad in de wereld, maar met een luchthaven in de mondiale top-5. Dankzij de aanwezigheid van *leading industries and companies*. De boeren waren koning te rijk met de riantе aanbiedingen van Poot die op het moment dat de telefoon rinkelde in de Kralingse manege al ruim zeven jaar bezig was grond te kopen. De Poten opereerden deels met eigen geld dat vooral afkomstig was van de verkoop van projectontwikkelaar Eurowoningen (in 1960 door Jan Poot opgericht) aan Pakhoed voor 40 miljoen gulden, in 1969 een astronomisch bedrag. Na de aankoop van de grond regelde Poot ook dat de bestemming werd gewijzigd zodat op de landbouwgronden kantoren konden verrijzen. Werkende weg groeit echter de behoefte aan meer kapitaal en dus ook aan mensen die dat kunnen verschaffen. Zoon Peter Poot, zo vertelt Smit, econoom en oud-werknemer bij Shell, komt dan op de proppen met Harry van Andel, zijn oude baas bij investeerder *Queens Ventures* in Den Haag die grote fiscale kennis had, zou beschikken over een uitmuntend netwerk in de financiële wereld en zelf

ook weer vele investeerders zou kunnen aanbrengen. Hugo Smit: "Deze man ontwikkelde zich voor de Poten tot het paard van Troje." Toen in 1988 ontwikkelingsmaatschappij Chipshol Forward werd opgericht, bracht van Andel een lening in van 5 miljoen gulden. Als onderpand mocht hij 14.000 aandelen Chipshol Forward kopen voor een gulden per stuk. De toekomst van Chipshol Forward NV ziet er in 1988 zeldzaam stralend uit: de financiële injectie van Van Andel is binnen, zijn netwerk belooft meer en mocht er nog iemand twijfelen dan trekken de prominenten uit de raad van Commissarissen hem wel over de streep: naast Janssen van Raay hadden zitting genomen Lex Helfrich, oud-topman van Shell, Sergio Orlandini (oud-KLM), Pieter Beelaerts van Blokland (toen nog commissaris van de koningin in Utrecht) en George Berry, *chairman* van Atlanta Airport. Als voorzitter wordt aangehouden niemand minder dan Arie van der Zwan, een van de meest gevraagde probleemoplossers van Nederland. In 1992 gaan de zaken zelfs zo goed, dat Landinvest wordt opgericht, de 'grondbank' die de aankopen moest financieren en de grond moest doorsluizen naar Chipshol Forward. Zoon Peter Poot komt bij Landinvest aan het roer te staan en het eigendom is gelijk verdeeld tussen de Poten en de 'groep van Andel'. Er worden zeer ambitieuze aankoopplannen gemaakt waarvoor ruim 200 miljoen gulden nodig is. Wat kan er misgaan?

De Poten waren wel wat teleurgesteld dat Van Andel zo weinig nieuwe investeerders aanbracht. Maar uiteindelijk kwam hij dan toch op de proppen met zijn Wassenaarse vriend Joel Wyler die met zijn broer Danny een familieholding bestiert die goed zou zijn voor 300 miljoen gulden en de bank Mees Pierson. Samen waren zij goed voor twintig miljoen gulden. Dat viel nogal tegen, want Wyler

wekte aanvankelijk de indruk 90 miljoen te willen investeren. De Poten zelf weten nog enige pensioenfondsen te interesseren. Uiteindelijk werd slechts 45 miljoen van de 200 binnengehaald. Van Andel is intussen echter bezig met heel andere dingen. Smit: "Hij dreigde een tuchtklacht in te dienen tegen een kantoorgenoot van de advocaat van Chipshol Forward, Jacques Berk van Nolst Trentité, omdat deze zich schuldig zou maken aan belangenverstrengelingen. Berk had al voor circa twee ton werk verricht, maar moest zich terugtrekken. Dit zou de eerste zijn van een reeks typerende acties van de groep van Andel om Chipshol te beroven van zijn adviseurs en zo stukje voor stukje te slopen. Het probleem is dat een advocaat tegen wie of tegen wiens kantoor een tuchtklacht is ingediend, zich *moet* terugtrekken omdat hij met zo'n klacht niet meer vrijuit kan handelen: hij krijgt immers een eigen belang en dat is in advocatenland absoluut verboden. Dergelijk oneigenlijk gebruik van tuchtklachten is een middel waartegen nog altijd geen goede remedie is gevonden." De klacht tegen Berk zorgde er wel voor, dat Smit, toen werkzaam bij Schaap & Partners, bij de zaak betrokken raakte.

Van Andel, inmiddels de financiële man (CFO) van de directie van Chipshol Forward, besluit op dat moment (1992) dat er 'dan maar een aandelenemissie moet komen om het geld op te halen'. Smit: "Hij wilde Chipshol laten emitteren voor 200 miljoen. Hij timmerde een prospectus in elkaar en liet vervolgens de accountant van Chipshol, Coopers & Lybrand, een zogeheten *fairness opinion* geven dat de transactie met een uitgifteprijs van 2000 gulden per aandeel wel goed zat. In 1996, zo voorspelde Coopers, zou het aandeel 3200 gulden waard zijn." Tot zover geen centje pijn. Smit: "Maar toen bleek Van Andel een geheime agenda te hebben. Hij begon vooruitlopend op de officiële emissie zijn eigen 14.000 aandelen onder-

hands te gelde te maken. Hij bood ze binnen zijn netwerk in Wassenaar en Monaco aan voor 1700, 1800 gulden, net onder de officiële uitgifteprijs. Hij dacht 'zo even moeiteloos 20 miljoen gulden binnen te harken. Maar bij Chipshol rinkelde de telefoon. Mahmoud Rabbani, de Palestijnse society-zakenman en oud honorairconsul van Koeweit en Jordanië, belde die op het punt stond een grote tranche te nemen: 'Wat maken jullie nou? Gaan jullie nou emitteren of niet? Wat zijn dit voor praktijken?' Dergelijke reacties kwamen meer binnen. Hierdoor was de emissie al bij voorbaat mislukt, want dit soort zaken spreken zich snel rond. Uiteindelijk werd slechts 35 miljoen opgehaald. De reputatie van Chipshol raakte voor het eerst ernstig beschadigd. Wat wil je ook? De emissie van het bedrijf werd onderuit gehaald door de eigen financieel directeur!" Volgens Smit was van Andel's hele gedachte achter de emissie ondermeer het op deze wijze kunnen cashen van zijn eigen aandelen. De Poten zagen er aanvankelijk in elk geval weinig in. Smit: "Maar Harry bleef doordrammen. Uiteindelijk dachten de Poten: goed, wat is er ook eigenlijk op tegen?" Het opzetje van Van Andel om zijn eigen zaken te vullen komt echter uit en hij is niet langer te handhaven als de financiële man oftewel CFO van Chipshol Forward. Smit: "Er wordt tevens een onderzoek naar zijn handelen ingesteld. Uiteindelijk heeft hij niets kunnen verkopen. Maar vanaf dat moment deed hij er alles aan om de Poten en hun onderneming kapot te maken. Zijn netwerk is zo machtig, dat hij daar uiteindelijk ook voor een groot deel in is geslaagd."

Van Andel gebruikte het mislukken van de emissie vervolgens om de Poten te beschuldigen. Volgens Smit was ook dit reeds van te voren zo door hem gepland. Smit: "Van Andel zei dat de emissie was mislukt omdat ABN Amro niet wilde meedoen. Dat zou dan weer komen door-

dat *de* bank de Poten niet vertrouwde. De afwezigheid van ABN Amro zou andere beleggers hebben afgeschrikt. Van Andel verwees hierbij naar een zakelijk conflict van de Poten jaren eerder rond de ontwikkeling van een Frans wintersportcentrum, Valmorel, een investering die werd gedaan samen met ABN Amro en Centraal Beheer. De precieze achtergronden van dit conflict zijn altijd duister gebleven, maar Van Andel zag er een wapen in tegen de Poten." De Poten moesten zich tegen deze aantijgingen verdedigen bij de commissarissen. De zaak liep zo hoog op dat een Chipsol-delegatie belet vroeg bij Jan Kalff van ABN Amro om te vragen of de aantijgingen van Van Andel klopten. Smit: "Kalff kon de lezing van Van Andel niet bevestigen. Hij zei dat ABN Amro niet had meegedaan omdat onroerend goed niet de specialiteit van de bank is. Met Valmorel had dat niets te maken. Deze truc van Van Andel heeft dus niet gewerkt." Het zou niet lang meer duren voordat de puinhoop die hij wist te creëren zo groot was, dat Janssen van Raay op zondagavond met Hugo Smit moest bellen omdat de Raad van Bestuur de hele onderneming in elkaar zag donderen. Maar zover was het op dat moment nog niet. De reconstructie van Smit gaat verder.

Harry van Andel die zijn plannen rond de Chipshol-emissie dus zag mislukken weet zich vervolgens door zijn relaties benoemd te krijgen als commissaris bij Landinvest, de 'grondbank' van Chipshol waar Peter Poot aan het hoofd stond. Smit: "Deze benoeming was illegaal, want contractueel was vastgelegd dat er alleen commissarissen zouden worden benoemd met toestemming van de Poten. Voordat men hem echter weg kon krijgen, was er een jaar verstreken. En dat was lang genoeg om de machtspositie van de Poten grotendeels te ondermijnen. Dit kon hij vooral doen doordat hij hulp kreeg van relaties die net als

hij snel wilden *cashen* en geen boodschap hadden aan de lange termijn visioenen van vader en zoon Poot." Van Andel haalt de eerste slag binnen op de aandeelhoudersvergadering van Landinvest op 15 december 1992. Volgens Smit betrof het hier een 'volledig geregisseerde schijnvertoning' waarvan de uitkomst al bij voorbaar vast stond. Smit: "De zaak was in de steigers gezet door advocaat Sjoerd Eisma van De Brauw Blackstone Westbroek die voorgaf op te treden namens Wyler, maar die naar later bleek op de aandeelhoudersvergadering aanwezig was als advocaat van Mees Pierson, een van de investeerders die net als Van Andel en Wyler kozen voor het snelle geld. Eisma had een draaiboek gemaakt voor het ontslag van Peter Poot. Dat stond niet als zodanig geagendeerd. Wel stond er zoiets als 'discussie over de positie van de directeur'. De kritiek op Poot was een variatie op de eerdere poging van Van Andel om ABN Amro voor zijn karretje te spannen: de Poten zouden slecht liggen bij grote institutionele beleggers en daarom onvoldoende geld kunnen binnenhalen voor Chipshol Forward en Landinvest. Een van de bestuurders van de pensioenfondsen die Poot had binnengebracht, de Haagse rechter Pieter Kalbfleisch (thans de hoogste man bij mededingingsautoriteit NMA), protesteerde hevig tegen de onverkwikkelijke gang van zaken maar zonder resultaat: Peter Poot werd afgezet als directeur. Vijf maanden later werd Harry van Andel gepromoveerd tot president-commissaris. Die benoeming hebben we met succes aangevochten. De Hoge Raad heeft de onrechtmatigheid ervan later nog eens bekrachtigd."

De tweede mokerslag die de groep-van Andel uitdeelde werd twee weken later voorgekookt tijdens een nieuwjaarsreceptie begin januari 1993 thuis bij Joel Wyler in Wassenaar. Onder de gasten was ook Cees van Luijk, de topman van Coopers & Lybrand, de accountant van Chip-

sol en Landinvest. Het opzetje was, zo is gebleken uit getuigenverhoren voor de rechtbank, aldus: via hun vriend Cees van Luijk zouden ze het zo regelen, dat de vaste en loyale accountant van Landinvest werd vervangen door iemand uit de Coopers-stal die bereid zou zijn Peter Poot te beschuldigen van grootschalige fraude. Vervolgens zou de geloofwaardigheid van de Poten zo worden aangetast, dat niet alleen het ontslag van Peter Poot bij Landinvest zou zijn gerechtvaardigd, maar dat ze ook het veld zouden moeten ruimen bij Chipsol Forward. Smit: "Ze zeiden tegen Van Luijk dat Joop Bakker RA, de huisaccountant van Landinvest en Chipshol zich moest terugtrekken als accountant van Landinvest. Hij deed zijn werk prima, maar daar ging het natuurlijk niet om. Van Luijk heeft dit verzoek direct ingewilligd, met enthousiasme zou ik haast zeggen, en Bakker vervangen door Jan Bresser RA. Bresser kwam niet lang daarna met een rapport waarin werd 'onthuld' dat er bij Landinvest vijf miljoen gulden zoek was. De koppen spatten van de kranten af." Smit vermoedt dat pure rancune van Van Luijk een extra reden was om Bakker van de klant af te halen: in het verleden had Bakker namens zijn toenmalige kantoor Dijker & van Dien een *tender* om Chipshol gewonnen van Van Luijk. Later ging Dijker & van Dien in Coopers op zodat Chipsol alsnog 'onder' topman Van Luijk kwam te vallen.

Poot spande per direct via advocaat Jan Willem Knipscheer van Boekel de Nerée een kort geding aan tegen Bresser wegens laster, maar dat verloor hij. Smit: "Peter Poot riep: het is onzin, het geld is er, de accountant *wil* het alleen niet zien maar had geen succes. De rechter heeft te veel gewicht toegekend aan het feit dat het hier een rapport betrof van een zeer gerenommeerd accountantskantoor. Deze Bresser is later trouwens met de stille trom bij Coopers vertrokken na te zijn afgestraft door de tuchtrech-

ter. Maar in de media en de beeldvorming hadden Van Andel en consorten een groot succes behaald: de Poten waren zwaar beschadigd.”

Via Coopers & Lybrand is er dus een wig gedreven tussen Chipshol Forward en Landinvest; na eerst Peter Poot te hebben afgezet als directeur is nu ook de accountant van Landinvest de deur uitgewerkt en vervangen door een zetbaas van Van Luijk die zich op zijn beurt weer voor het karretje liet spannen van van Andel, Wyler en Mees Pierson. Hun inzet: snel *cashen* voor de gouden grond rond Schiphol.

Het is 11 mei 1993, een kleine twee weken voor het telefoontje van Janssen van Raay aan Smit. De vijanden van de Poten achten de tijd rijp om vanuit hun machtsbolwerk Landinvest de aanval te openen op Chipshol Forward zelf. Die dag brengt Coopers-topman Cees van Luijk, zo is gebleken uit alweer de getuigenverhoren, een bezoek aan zijn cliënt Chipshol. Hij krijgt een excursie over het terrein, prikt een vorkje met vader en zoon en komt dan met een mededeling die inslaat als een kernbom. Hij zegt met de zalm nog aan zijn vork: “Gezien de ruzie tussen Chipshol en Landinvest moeten wij sterk in overweging nemen ons terug te trekken als accountant van Chipshol”. De Poten zijn stupéfait. Ze zien direct de immense consequenties van Van Luijk's dreigement: als een gerenommeerd kantoor als Coopers uit eigen beweging de handen aftrekt van een *high potential* als Chipshol kan dat voor de buitenwereld immers maar één ding betekenen: het deugt daar niet. Elk vertrouwen in Chipshol valt weg en het bedrijf is verloren. De Poten repliceerden: “Dit is zuivere *blackmail!* U mag dit niet doen! Bakker is al vijf, zes jaar onze gewaardeerde huisaccountant!” De zo hoffelijk begonnen werklunch loopt uit op een dramatische confrontatie, ze-

ker als de Poten aankondigen 'met enorme schadeclaims te komen' als Van Luijk zijn plan ten uitvoer brengt. Niet alleen vanwege het wederrechtelijke terugtrekken als accountant, maar ook wegens het frauduleuze rapport-Bresser dat Peter Poot de kop kostte bij Landinvest.

Nu escaleert de zaak snel. Twee dagen later rolt op een vergadering van de commissarissen van Chipshol een fax binnen ondertekend door Van Luijk zelf. Smit: "Hij schreef: jullie krijgen pas goedkeuring over het jaarverslag van 1992 als jullie de ruzie met Landinvest beëindigen. Hij bedoelde natuurlijk: als jullie doen wat van Andel en de zijnen willen. Als reactie belde Chipsol direct met Bakker van Coopers. Die zei dat hij geen enkel bezwaar zag de goedkeurende verklaring af te geven. Hierop ging een fax terug naar Van Luijk die was ondertekend door Arie van der Zwan: beste man, uw eigen vennoot ziet geen enkel beletsel, wij verzoeken en zonodig sommeren u de goedkeurende verklaring per ommegaande af te geven. Van der Zwan had overigens grote moeite met het ondertekenen van die fax, want als lid van de Raad van Advies van Coopers had hij voorinformatie en een belangenconflict. Poot moest hem dwingen de fax te ondertekenen op straffe van subiet ontslag als voorzitter van de Raad van Commissarissen."

Inmiddels was er een dramatische situatie ontstaan waarbij de toekomst van Chipshol, op papier een van de succesvolste ondernemingen van ons land, aan een zijden draadje hing. De strategie van van Andel -sloop het bedrijf en cash de grond- leek compleet te gaan lukken. Het was inmiddels 23 mei 1993: de wanhoop bij Chipshol was zo groot dat commissaris Janssen van Raaij op zondagavond advocaat Hugo Smit moest bellen op de manege. Smit houdt wel van actie. "Natuurlijk, dit zijn toch de mooiste zaken die je als advocaat kunt krijgen? De adrena-

line begon direct te stromen omdat ik de werkwijze van van Andel dus al kende." Natuurlijk was Smit niet de eerste advocaat die Chipshol in deze zaak bijstond, maar eerdere advocaten (ondermeer Tom de Waard, Hans Beckman en Niels Koeman van (toen nog) Stibbe Simont Monahan Duhot) waren er net als Smit's voorganger Jacques Berk door het kamp-van Andel uitgewerkt door de beproefde 'tuchtklacht-methode'. Wat hierbij in het geval van Stibbe erg hielp, was dat Mees Pierson, ook een belangrijke cliënt van Stibbe, ook grote druk uitoefende op het kantoor zich terug te trekken als advocaat van de Poten. Smit: "Zo werden de Poten steeds weer beroofd van hun adviseurs." Je kunt het ook anders zien: als je in Nederland ruzie hebt met machtige establishment-partijen als Coopers & Lybrand of de grote banken, is er geen groot advocatenkantoor meer dat iets voor je kan betekenen.

Die maandag op zijn kantoor bij Schaap & Partners aan de statige Rotterdamse Parklaan onder de Euromast waar ook ooit 'Nederlands eerste internet-miljardair' Nina Brink kantoor hield gaat Smit direct over tot actie. Onder dreiging van een kort geding sommeert hij Coopers de goedkeurende verklaring over 1992 per direct af te geven. Smit: "Ze gaven die verklaring wel af, maar trokken zich vervolgens wel terug als accountant zoals Van Luijk al had aangekondigd. Op dat moment ontstond voor Chipsol een buitengewoon grote schade, want de zaak werd direct doorspeeld naar de pers. Een grote kop in het *Financiële Dagblad* riep: Coopers trekt zich terug als accountant van Chipshol. Volgens de regels trekt een accountant zich alleen terug als hij is gestuit op omvangrijke fraude en het management daar ondanks zijn waarschuwingen en adviezen niets aan wil doen. Ik wendde me nog tot de advocaat van Coopers, Eric Minderhoud van Nauta Dutilh. Ik

probeerde hem nog zover te krijgen dat Coopers toch gewoon zou doorgaan als accountant voor Chipshol. Minderhoud had daar wel oren naar, maar van Luijk wilde niet. Een advocaat smeken of hij bij zijn cliënt wil bepleiten dat ze door gaan met werken voor een van de meest begeerde bedrijven van ons land! Dat is de omgekeerde wereld. Ook toen ik concept-tuchtklachten tegen Coopers voorlegde, in het bijzonder aangaande de handelwijze van Van Luijk en Bresser, en nogmaals aandrang op herstel van de relatie, kwam Coopers niet in beweging."

Smit heeft nu geen andere keus dan de tuchtklachten tegen Van Luijk en Bresser nu ook daadwerkelijk in te dienen. Steun krijgt hij hierbij van de eerder genoemde Hans Beckman die professor is in de accountancy. Hij maakt gehakt van de handelwijze van beide heren. De consequente weigering de relatie met Chipshol te herstellen zou met name Van Luijk duur komen te staan, want in december 1995 werd hij, inmiddels als voorzitter van Coopers & Lybrand Europa, door de Centrale Raad van Beroep voor het Bedrijfsleven, de appelrechter voor de Raad van Tucht voor Registeraccountants, berispt wegens poging tot chantage. Het jaar daarvoor had hij van de Raad van Tucht reeds een waarschuwing mogen ontvangen vanwege het schenden van de geheimhoudingsplicht omdat hij informatie over Chipshol had doorgespeeld aan Landinvest en zijn vrienden uit het kamp-Van Andel. Het beroep tegen die eerste uitspraak werd niet ingesteld door van Luijk, maar zijn tegenstanders die vonden dat hij er te makkelijk af was gekomen. Het zijn klappen in zijn carrière die Van Luijk niet meer te boven komt. Hoewel zijn werkgever hem krampachtig de hand boven het hoofd houdt ('de veroordeling zal geen persoonlijke consequenties hebben' verklaart Coopers direct) is zijn tijd bij PricewaterhouseCoopers ten einde. Tot verbijstering van vriend en vijand wordt hij eind

1997 vlak na de fusie tussen Coopers & Lybrand en Price Waterhouse, echter gevraagd voor een toppositie in de *global board* van PricewaterhouseCoopers. Speculaties over de achtergronden van deze benoeming zijn niet van de lucht; een ervan is de indieners van de megaclaims rond Chipshol die zich ongetwijfeld zullen melden wind uit de zeilen te nemen, een ander om hem de gelegenheid te bieden via deze 'springplank' het concern zo snel mogelijk te verlaten. Dat laatste gebeurt in elk geval: via zijn netwerk van recepties en partijen weet hij zich uiteindelijk binnen te werken bij Getronics en wordt daar begin 1999 CEO. Dit tijdpad duidt erop dat zijn activiteiten in de *global board* weinig meer kunnen hebben behelsd dan het lobbyen om een nieuwe topfunctie. De gevolgen zijn bekend: het succesvolle automatiseringsbedrijf begint onder Van Luijk aan een *downhill run* die ertoe leidt dat de topman eind mei 2001 'om persoonlijke redenen' de handdoek in de ring gooit. De accountant trok als CEO vooral de aandacht als de grootste investeerder in het beruchte *family and friends-program* van Nina Brink: hij kocht voor een half miljoen Euro aandelen World Online. Wellicht vormt deze monsteraankoop in gebakken lucht door de baas van het belangrijkste automatiseringsbedrijf van Nederland wel de belangrijkste verklaring voor het gebrek aan vertrouwen dat van Luijk parten speelde als CEO van Getronics.

Mede op basis van de tuchtrechterlijke veroordelingen tinnert Smit vervolgens de civiele schadeclaim in elkaar. Accountants van Wallast Registeraccountants becijferen de schade die Chipshol heeft geleden door het gedrag van Coopers & Lybrand in een vuistdik rapport uiteindelijk op 654 miljoen gulden. Het is na Begaclaim de hoogste claim uit de geschiedenis van het Nederlandse burgerlijk recht. Begin 1997 ging de dagvaarding de deur uit. Bij belangen

van een dergelijke omvang wordt geen middel geschuwd. Smit: "Advocaat Cees Mout van Coopers, een kantoorgeenoot van Minderhoud, kwam met een onverwacht verweer. Hij stelde dat ik met de claim niet bij Coopers & Lybrand NV moest zijn, maar bij de partners van de 'oude' maatschap. Per 1996 werd Coopers & Lybrand een NV. Dit had te maken met de omstandigheid dat een NV makkelijker schadeclaims kan afwenden. Nu zei Mout dat ik mijn claim moest indienen bij de oude maatschap, dat wil zeggen: bij alle 224 vennoten. Uit de notarisakten van deze 'ombouw' van Coopers van maatschap naar NV bleek inderdaad dat alles uit de oude maatschap zou overgaan in Coopers & Lybrand NV, *behalve de schulden en vorderingen*. Ik wist niet wat ik las. Het is een weinig chique verweer. Ik werd in feite geconfronteerd met een sterfhuisconstructie! Maar ik had geen keuze: ik moest de 654 miljoen gulden verhalen op 224 vennoten die ik allemaal stuk voor stuk moest dagvaarden. Ik heb nog aan Mout voorgesteld om te volstaan met een enkele dagvaarding aan zijn kantoor, zowel ter vermindering van kosten als van onnodig ongerief en commotie bij de vennoten zelf en hun families. Het antwoord was neen. Ik vond dat onbegrijpelijk" Zo kon het gebeuren dat op kerstavond 1997 tientallen deurwaarders door heel Nederland maar met een concentratie in het Gooi en rond Aerdenhout aanbelden bij 224 villa's om de dagvaarding af te leveren. Deze operatie kostte 110.000 gulden. Smit: "Een van de deurwaarders zei: ik heb nog nooit in mijn leven zoveel oprijlanen gezien op een dag!" Van Luijk werd die avond gebeld door tientallen vennoten terwijl hij met zijn vrouw aan de kalkoen zat. Jan Poot stuurde de vennoten later een excuusbrief: sorry voor het ongemak, maar uw eigen baas heeft het zo gewild.

Deze giga-claim was juridisch geen gunstig lot beschoren. Voor Chipshol Holding pleitten Smit en zijn kantoorgenoot Wiek Slagter die jaren later landelijke bekendheid zou krijgen als adviseur van Edwin de Roy van Zuydewijn. Hun kantoor was inmiddels gefuseerd en heette toen Trenité van Doorne. Voor Coopers trad op Ruud Hermans van De Brauw die de plaats van Mout had ingenomen. Smit: "Mout was wel aanwezig, maar moest tijdens de zitting zijn mond houden." Zowel rechtbank (medio 1998) als hof (medio 1999) wezen de claim af. De Amsterdamse rechtbank achtte de handelwijze van Van Luijk noch die van Bresser onrechtmatig. Het feit dat Coopers na druk van Smit alsnog met een goedkeurende verklaring op de propfen kwam prees de rechtbank zelfs uitdrukkelijk. De rechters stelden tevens dat het niet de Poten hadden moeten zijn die de claim indienden, maar Chipshol Forward als de vennootschap waarin de Poten 'slechts' aandeelhouder zijn. Dat was immers de ware benadeelde partij. Dit wierp de principiële rechtsvraag op of aandeelhouders van een onderneming (hoe groot hun belang ook is) schade kunnen claimen als het de onderneming zelf is die de schade heeft geleden. Het is juridische kost waarover de Hoge Raad in juni 2001 oordeelde dat Pricewaterhouse-Coopers de claim niet hoeft te betalen. Dat het de Poten zelf waren en niet Chipsol die de claim indienden had overigens alles te maken met het feit dat de Poten de controle op Chipsol inmiddels kwijt waren, vooral omdat de commissarissen in meerderheid waren overgelopen naar het kamp van Van Andel. In 1995 ging ook Jimmy Jansen van Raay 'om'. Vader en zoon Poot werden er vervolgens bij Chipshol uitgewerkt waarna de onderneming eind 1997 de naam veranderde in Forward Business Parks. Smit: "Geen van de rechters is ingegaan op de juridische implicaties van het verbreken van de relatie met Chipshol

door Coopers en de schade die daaruit ontstaan is." Dit is een enorme omissie van het rechterlijk traject die er in feite op neer komt dat elke accountant een cliënt bij het vuilnis kan zetten zonder consequenties.

Volgens Smit is de coup van Harry van Andel en de zijnen grotendeels gelukt. Van de 600 hectare waarover de strijd werd aangegaan hebben de Poten er na het uiteindelijk winnen van een procedure over de zeggenschap (maart 1999) nog 150 over.

Deze percelen ontwikkelen ze nu verder vanuit hun bedrijf Chipshol Holding. Hiervan is thans 35 hectare ontwikkeld (samen goed voor 250.000 vierkante meter kantoorruimte). Forward Business Parks dat het licht heeft kunnen zien dankzij de 'koekoeksjongen-strategie' van een slimme en opportunistische 'financiële wonderdokter' van Andel heeft thans ook zo'n 150 hectare nadat het veel agrarische grond heeft verkocht en zo inderdaad het snelle geld heeft kunnen incasseren.

Tenslotte: hoe is het mogelijk dat zowel Rechtbank, Hof als Hoge Raad het ongekend onrechtmatig handelen van Coopers ongemoeid hebben gelaten en de schadeclaim hebben afgewezen? Had Smit hier niet meer uit moeten of kunnen halen? Hij zoekt naar een verklaring: "Het lijkt wel of onze rechterlijke macht mentaal niet is toegerust om te oordelen over dit soort financiële megabelangen. Bij rechter heerst een enorme vrees voor 'Amerikaanse toestanden'. Op zichzelf is dat best een goede grondhouding; zelf ben ik ook geen voorstander van extreem hoge schadevergoedingen. Maar soms, zoals in het geval van Chipshol, een bedrijf dat nota bene bewust bijna kapot is gemaakt *door de eigen accountant* kan inderdaad schade optreden van honderden miljoenen. En dat moet een rechter niet bang zijn om doortastend op te treden en

het recht toe te passen. Maar bij grote claims leert de ervaring dat Nederlandse rechters nerveus worden. Er gaan opeens gekke dingen gebeuren, zoals rechters die uitvoering met advocaten gaan bellen over de zaak. In de Chip-sol-zaak is dat ook gebeurd met mr. Westenberg van de Haagse Rechtbank. Nederland lijkt wel te klein voor grote claims. Iedereen kent elkaar. Laten we dat een variant noemen van ons poldermodel.”

Productie 2

Koningin Julianaplein 30
Gebouw Babylon
Kantoren A
2595 AA Den Haag

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn
advocaten
& *notarissen*

Prod. 2
Postbus 11756
2502 AT Den Haag
Telefoon 070 - 5153000
www.prdf.nl

TEVENS PER TELEFAX: 010-4042333

De heer Mr H.J. Smit
Postbus 190
3000 AD ROTTERDAM

De heer M. Kat
Mathenesserlaan 448A
3023 HH ROTTERDAM

Memory Productions Publications B.V.
Keizersgracht 424
1016 GC AMSTERDAM

datum 2 april 2004
onze ref. HB/HP/10007941
uw ref. -
inzake Mr Westenberg/onrechtmatige media-uiting

van H.J.M. Boukema
Advocaat
telefoon 070-5153900
fax 070-5153301
e-mail hjm.boukema@prdf.nl

Mijne heren,

Mr J.W. Westenberg maakt bezwaar tegen beweringen in het boek *Topadvocaten* met de strekking dat hij zich niet als onafhankelijk en onpartijdig rechter heeft opgesteld in procedures, waarbij Mr Smit betrokken was. Mr Westenberg werpt die aantijging verre van zich. Hij maakt bezwaar tegen de aantasting van zijn eer en goede naam.

Ik nodig u uit mij met een termijn van tien dagen aan te geven op grond waarvan u een rechtvaardiging voor de gesignaleerde aantijgingen meent te hebben.

Hoogachtend,

H.J.M. Boukema